

5.12.88

INVOICE NO.
Willi Zuzak

"Fialogues"
19-20 1 \$20

Будьмо і борі Світ та Білі!
Харому, я бач не засіб. Я наукою
бажу розуміння і розвитку моєї
співдружності Українською міжнародною.

Чигиринець, як бу зможе прихана
го Україну на морячий морський, чи є відмін-
ністю та однорідністю нашого 10-
річного запасника. Запасуло бас марок як все
60-річні - 10-річні 1989.

Надсилано бас 19-20 грудня, Альберт,
знаток, як єдиний реальний
засіб. Кур'єре, як босе обране бу-
гаков. Завез спак співаків музичне про-
ництво будабуду біогетек.

Вітаєте кращих привітів з наставником.

Деніо би Знайомі з місією підприєм-
ництвом Красінським, бізнесме-
ном. Телефон (514) 522-8092.

З належаними подяками та увагою

Y. Сидорчук

Діялоги Диалоги

КВАРТАЛЬНИК
Громадсько-політичний та літературний

БЮЛЕТЕНЬ

44   19 - 20   1988

Іерусалим

ЄРУСАЛИМ

УХВАЛЯ ПРАВЛІННЯ ТОВАРИСТВА ЄВРЕЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ЗВ"ЯЗКІВ
В ІЗРАЇЛІ

Правління, розглянувши питання про членство в товаристві д-ра Петра Мірчука, ухвалило:

- In connection with Dr P. Mirchuk's publication
in certain US newspapers articles which are not
in concordance with his own, the J-Uko relations
with members of Assoc & others
1. В зв"язку з тим, що д-р П.Мірчук опублікував в деяких часописах у США статті, зміст яких несумісний з інтересами його перебування в Ізраїлі і зустрічей з членами Товариства та іншими громадянами Ізраїлю, також в зв"язку з тим, що діяльність д-ра Мірчука, що знайшла своє відображення в його статтях та книзі, фактично спрямовано до підważування єврейсько-українських настроїв, ВИКЛЮЧТИ Д-РА П.МІРЧУКА З ЧЛЕНИВ ТОВАРИСТВА.
2. Повернути д-рові Мірчукові його вступний внесок.*

ПРАВЛІННЯ ТОВАРИСТВА ЄВРЕЙСЬКО -
УКРАЇНСЬКИХ ЗВ"ЯЗКІВ В ІЗРАЇЛІ

ГОЛОВА ПРАВЛІННЯ

(Я. Сусленський)

Єрусалим, 1 лютого 1988 р.

ЛИСТ ІЗ СРСР

Левко Лук'яненко, перебуваччий в засланні, - до Якова Сусленського

Здоров був, Йцю!

Хайно отримав твого листа і від радості готовий танцювати - ну й здорово! І коли ж ти навчився писати по-українському? Проте євреї всі такі: не встигнеш оглянутися, а він уж вивчив - молодець, чорт візьми!

Пробач мені мою лайку і дозволь тебе повіншувати з доброю сім'єю /із запізненням у 10 років!/.

Трошки спогадів. 10 грудня 1977 року якийсь голос повідомив про створення в Ізраїлі єврейсько-українського комітету в культурних зв'язках /назу, либонь, перекрутів?/. Прочитали список членів, більшість мені знайомі, в т.ч. і ти. Добре, - думаю, - треба буде зв'язатися і координувати культурно-освітні заходи. А для початку привітати з доброю ідесю. 12.12.77 мене заарештували і подальші думки про "союз трезуба й звезді Давида" я розвивав уже в тюремній камері.

Після виїзду Гінзбурга і Кузнецова із Сосновки євреї більше не зустрічав і зв'язку живого не мав.

Повинен тобі відразу сказати, що хоч і залишився живий, але вельми дорого заплатив - здоров'я геть нікудишнє. За два з половиною місяці серце стало трохи менше докучати, але не тільки воно слабке. А тепер уже окрім всяких там особливих умов життя уже й старість починаю відчувати. Я ж з 1927 р. народження - це вже ого-го!

Зміни вsovітському суспільстві заходять велики. Та ти добре розумієш, що керівництво не хоче допустити неконтрольований рух, а це означає дозування. Я, пам'ятаючи Росію за 500 років, гадаю, що дози на шляху демократизації нормальні. Навіть той факт, що нова держава продовжує виконувати брежнівські вироки і тримає мене в засланні, мене не обурює. Для того щоб плід упав, він мусить до зріти. А в Сибіру скільки хочеш можеш почути, що передбудова - зигзаг і, за їхньою лумкою, він хутко скінчиться, і розвиток піде своїм " нормальним" порядком.

Мені, звісна річ, вельми б хотілось прискорювати процес демократизації та розширення гласності. Для цього я, зокрема, уже маю доволі широке листування із закордоном. Далі це листування мабуть розширюватиметься. Життя не може зводитися до писання листів, але в мене тепер такі обставини, що так воно фактично й є.

27.02.92 приїхдала до мене дружина Надія, побула місяць і 26.03.92 поїхала до Чернігова. За місяців повтора приїде сюди наловго. На мою велику радість вона постаріла за 10 років значно менше за мене.

Як звати твою дружину, доньок? Загалом познайом зі своєю сім'єю, домом, обставинами.

Я покішо не влаштувався. Перший місяць жив у гуртожитку, а коли приїхала Надія, добре люди нас пустили тимчасово, до літа, у свою вільну кімнату з кухнею. Тут є порожні покинуті квартири і я міг би власними силами привести одну з них у більш-менш нормальний стан і жити собі з дружиною, так, бач, декому хочеться засунути знову до гуртожитку, щоб менше писав. Слава Богу, що дружина їм сказала, що житиме зі мною до кінця заслання.

Какеш, пакунок вишлеш. Мабуть, краще не треба. Мені один добродій надіслав з Німеччини. Я заплатив за нього тут сто карбованців та доплатив ще за авіаперевезення /тут тільки авіатранспорт/, а речі виявилися величезні і для мене непридатні. З речами, знаєш, заочно купувати – однаково, що крот в мішку. А міняти чи десь їх там дівати... не хочу я тим займатися, признаїмі тепер. Та й загалом тут ліс, тайга. Вбиратись нікуди. На зиму я мав одяг і взуття, а на літо Надія прийде з Чернігова /та її тут можна дедо купити/.

Погода в Сибіру виявилася не така жорстока як я сподівався. Мороз хоча й бував біля 40° С., але він тут значно легший, ніж на Україні, бо повітря сухе.

1993 року померли мої батько на 78 році життя. Мати з 1905 р. народження ще живуть, та сталася біда – в кінці минулого року інсульт. Їх узяв брат Олександр до Чернігова до своєї квартири і там їх спільними з лікарями силами доглядають. Коли приїздила Надія, то казали, що мати поволенькі відходять. Але за такої станості важко сподіватися на швидке видужання та на повне видужання. А вельми жаль, бо мати мали чудову пам'ять і добре знали ті часи, що їх тепер починають досліджувати.

Вітання твоїй дружині й донькам.

Широ дякую за добрий лист і добру українську мову! Вітання друзям. Бувай здоров, Широ твій – Левко.

13.04.1998, Березовка, Парабельський район, Томська область

ЛІСТ НАДІЇ ЛУК'ЯНЕНКО ДО ЯКОВА СУСЛЕНСЬКОГО

Шановний Якове Михайловичу! Вітаю Вас з Сибіру!

Хочу написати Вам про наше життя-буття в Сибірській глухій Березівці. І Левко і я, коли ще була тут першого разу з 27.02 до 26.03 ц.р., читали про різні перипетії з житлом, може деякі моменти з того дійшли і до Вашого вуха.

А тепер, коли я приїхала сюди вдруге, з 9.06 почалися нові. Про все годі написати. На це потрібно багато терплю і часу, а інколи буває так прикро, що не тільки робити, а й жити не хочеться, і хочε час, а руки ні до чого не зводяться.

Коротенько попробую написати про все з самого початку. Виїхала я з Чернігова 2.06 поїздом до Москви, потім Новосибірська. З Новосибірська літаком АН-2 летіла 3 години до Парабеля. Чуть жива лишилася, так кепсько летіти мені ще не доводилося. В Парабелі переночувала в готелі, а 7.06 до Березівки на літак, знову ж АН-2, квитків не було. Довелося цілий день сидіти в аеропорті, пообіцяли при можливості відвезти, назбиралися нас 10 чоловік. Уже перед вечором прихватив нас транспортний літак, що летів на вахту з продуктами, попутно підкинув і висадив нас в Березівці. З літниська до переправи добралися попутною машиною, де якраз Левко уже лодкою перевірявся через р. Пайбугу, щоб мене зустрінути, бо я з Парабеля зателефонувала на пошту і йому переказали. Переправилися через річку в п.Березівка і пішки вже /до 1 км./ прийшли до його помешкання, що відремонтував на свою голову: тепер маємо дочиненіс боротися за нього, щоб мати де тут тимчасово жити разом під дахом, щоб не з'явили комари. Тільки дві ночі і день 8.06 нам спокійно пощастило прожити, борючись тільки з комарами.

Зранку 9.06 почалася боротьба за гарантоване конституцією житло і сумісне існування супроти сваволля і беззаконня. Прийшла виконавець сільради і повідомила, що на 10-ту годину викликає Балашов /дільничий міліціонер, урядник, як його тут називають/. Зібралися і пішли. Балашов і Осташов /нач. ЛЗП/ чекали, підсунули Левкові "бамагу" - рішення виконкому сільради і дирекції ЛЗП про добровільне звільнення до 12.06 самоуправно зайнятої квартири, яка нібито знаходиться в аварійному стані, і переселення в гуртожиток, а про мене навіть не згадали, куди ж я маю діватися, бо ж там гуртожиток чоловічий і на одне ліжко ми не вмістимося. "Бамагу" ту Левко не підписав і з зіпсованим настроєм повернулися ми "домів". Тоді ж зайшли ми і до сільради, щоб мене зареєстрували на тимчасове проживання в Березівці, згідно пашпортних правил. Ви, мабуть, пам'ятаєте їх, що при виїзді в іншу місцевість для проживання більше як на